

بررسی تحلیلی تولیدات علمی ایران در حوزه علوم پزشکی به روش علم‌سنجی از طریق پایگاه استنادی Web of Science طی ۳۰ سال (۲۰۰۷-۱۹۷۸)

حافظ محمد حسن زاده اسفنجانی^۱، علی ولی نژادی^۲، مجید نقی پور^۳، پریسا فرشید^۴
اصغر بختیارزاده^۵، حمید بورقی^۶

^۱ کارشناس ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی ایران
^۲ مربی، کارشناس ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی همدان
^۳ کارشناس ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد پزشکی تهران
^۴ پژوهشگر، کارشناس ارشد آموزش مدارک پزشکی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد پزشکی تهران
^۵ کارشناس ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی، پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران
^۶ مربی، کارشناس ارشد آموزش مدارک پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی همدان

چکیده

سابقه و هدف: پژوهش علمی در حوزه‌های موضوعی از الزامات توسعه پایدار است. همان طوری که نتایج تولیدات پژوهشی، در یک بعد وسیع از انتشارات گزارش می‌شوند، تحلیل استنادی به عنوان رویکرد اصلی در سنجش تولیدات علمی مدنظر متخصصان این حوزه قرار گرفته است. پژوهش حاضر با هدف بررسی تولیدات علمی نویسندگان ایرانی در حوزه های پزشکی از طریق پایگاه *Web of Science (WOS)* انجام شد.

روش بررسی: در پژوهش توصیفی و کاربردی حاضر، داده‌های کتاب‌شناختی از طریق پایگاه *Science Citation Index Expanded (SCIE)* که یکی از نمایه‌های *WOS* می‌باشد، گردآوری شد. برای گردآوری اطلاعات، از جستجوی پیشرفته پایگاه و با استفاده از برچسب *CU* و با محدودیت زمانی برای ۶ دوره ۵ ساله استفاده گردید. جامعه آماری، تعداد مقالات نمایه شده در پایگاه استنادی *SCIE* در حوزه‌های پزشکی طی سال‌های ۱۹۷۸ تا ۲۰۰۷ میلادی بود. از نرم‌افزارهای *SPSS HistCite* و *Excel* برای تحلیل داده‌ها استفاده شد.

یافته‌ها: بیشترین تعداد مدارک منتشر شده از دانشگاه‌های ایران در این پایگاه، مربوط به دوره زمانی ۲۰۰۳ تا ۲۰۰۷ بود. از لحاظ حوزه موضوعی، بیشترین تعداد مدرک مربوط به داروشناسی و کمترین تعداد مربوط به طب سالمندان بود. دانشگاه علوم پزشکی تهران در ۲۰ حوزه پزشکی (۶۵ درصد) به عنوان دانشگاه برتر شناخته شد. بیشترین همکاری علمی با کشورهای ایالات متحده آمریکا (۲۲/۵ درصد) بود.

نتیجه‌گیری: حوزه‌های داروسازی، میکروبی‌شناسی و بیوشیمی از رشد بیشتری نسبت به دیگر حوزه‌ها برخوردار بوده و از بین دانشگاه‌ها، دانشگاه علوم پزشکی تهران به علت قوی بودن زیرساخت‌های پژوهشی از وضعیت بهتری نسبت به بقیه دانشگاه‌ها برخوردار می‌باشد که می‌تواند الگوی مناسبی برای دیگر دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور باشد.

واژگان کلیدی: تولید علم، علم‌سنجی، پایگاه‌های استنادی.

مقدمه

زیرساخت‌های جدید، روش‌ها و انتشارات را به وجود می‌آورند. همان طوری که نتایج تولیدات پژوهشی، معمولاً در یک بعد وسیع از انتشارات گزارش می‌شوند، تحلیل استنادی به عنوان یک رویکرد اصلی در سنجش تولیدات علمی مدنظر متخصصان این حوزه قرار گرفته است (۱).

در سال ۱۳۶۳، تغییرات ساختاری مهمی در مدیریت آموزشی ایران اتفاق افتاد، به طوری که دانشگاه‌های علوم پزشکی شکل

پژوهش علمی در حوزه‌های موضوعی از الزامات توسعه پایدار است. پژوهش‌های علمی، پرونده‌های گوناگونی همانند

آدرس نویسنده مسئول: تهران، دانشگاه علوم پزشکی ایران، حافظ محمد حسن زاده اسفنجانی
(email: hafezhassanzadeh60@gmail.com)

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۸۹/۱/۱۶

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۳۸۹/۴/۳۱